

Posudek vedoucí práce na bakalářskou práci sl. Terezy Eisenreichové *Židé v Březnici ve vzpomínkách. Zapomenutí sousedé?* Praha: Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií, 2023, 41 s.

Bakalářská práce sl. Eisenreichové si stanovila dva základní cíle: 1. analyzovat vzpomínání na březnické Židy u pamětníků na druhou světovou válku a u lidí disponující již pouze zprostředkovanou rodinnou pamětí, 2. doplnit poznatky o březnických Židech známé z odborné literatury pro první republiku, protektorát Čechy a Morava a poválečné období o prameny z Archivu Židovského muzea v Praze a menšinového tisku. Šlo o poměrně ambiciózní úkoly, a i proto je škoda, že je autorka neformulovala v části 1.1 jasněji. Podrobnější a výstižnější charakteristiku by si zasloužilo také „prostředí výzkumu“, naopak v případě profilu aktérů výzkumu by autorka neměla hodnotit v etnologické práci kvalitu „ústního projevu“ pamětnice a seznamovat čtenáře s výsledky výzkumu. Je také škoda, že autorka opominula v úvodní kapitole vysvětlit, jakými pracovala metodami, jak svůj výzkum teoreticky ukotvila (teorie paměti) a konečně charakterizovat použité prameny. Tyto nedůslednosti se bohužel pak propsaly i do dalšího textu.

Vlastní téma je však mimořádně zajímavé a je plně ukotveno v trendech současných židovských výzkumů zaměřených na regionální židovské dějiny. Obdobně je třeba vyzdvihnout mimořádnou autorčinu píli při shromažďování různorodých pramenů (fond ŽNO v Březnici, paměti Anny Tomáškové, menšinový tisk, data z rozhovorů s pamětnicemi a pamětníky), citlivou práci s aktéry výzkumu a nalezení dosud neznámých dat o životě tamější komunity.

Svůj vlastní výzkum sl. Eisenreichová uvedla logicky dějinami březnických Židů, které se pokusila zasadit do dějin židovského obyvatelstva v Čechách. Přestože by samozřejmě bylo možné k této části doplnit ještě řadu titulů, v případě moderních židovských dějin, kde počet titulů oproti staršímu období narostl, se jí podařilo postihnout některé důležité vývojové tendence. Za zcela nedostačující však pokládám pouhé dva odstavce věnované první republice.

Naopak za zdařilou považuji kapitolu vytěžující archiválie vzniklé z činnosti březnické židovské náboženské obce, v níž se autorce podařilo charakterizovat problémy regionálních obcí v období první republiky. Za širší analýzu by však stály Tomáškové paměti; je totiž zřejmé, že židovští obchodníci představovali konkurenci pro živnost jejího otce, a proto mohly být sousedské vztahy v tomto případě chladnější. Za velmi zajímavou bych pak označila sumu sebraných vzpomínek prvorepublikových dětí a těch, kteří mohli poznat již jen torzo židovského života po druhé světové válce. Za důležitý pokládám i častý motiv vytěšňování paměti na deportace židovského obyvatelstva během protektorátu a především tu skutečnost, že ve většinové paměti utkvěli Židé především jako zdatní obchodníci. Ještě ve druhé generaci pamětníků pak existuje povědomí o rozsídlení židovského obyvatelstva a obchodů se židovským majitelem. Za nešikovnou ovšem pokládám závěrečnou autorčinu formulaci, že „vzájemné vztahy mezi Židy a ostatními obyvateli města nikdy nepřerostly do nějaké osobnější roviny“. Vzpomínky nelze přece hodnotit jako objektivní fakta. Správná formulace by tak měla znít, že lidé, kteří byli za první republiky dětmi, nevzpomínají na užší kontakt s místním židovským obyvatelstvem v určitém období.

Závěrem lze konstatovat, že kolegyně předložila *velmi dobrou* práci založenou na různorodých a četných pramenech a dospěla k mnoha zajímavým dílčím závěrům. Bohužel se jí však nepodařilo v časové tísní upravit dostatečně úvodní kapitolu a kriticky reflektovat pramennou základnu, právě tak jako zasadit shromážděné vzpomínky do kontextu paměťových studií.

V Praze 3. září 2023

doc. PhDr. Blanka Soukupová, CSc.